

تاثیر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر بهره‌وری کل عوامل تولید در اقتصاد ایران

حمدالله رستمی^۱، منیره دیزجی^۲*

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت صنعتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تبریز، ایران. hamdollah.rostami@gmail.com

۲- استادیار، گروه اقتصاد، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران. ۰۹۱۴۴۰۳۷۱۳۷ و mdizaji@yahoo.com و dizaji@iaut.ac.ir

چکیده

کشورهای پیشرفته سطح فناوری بالاتری دارند که اثرات آن از طریق تجارت یا واردات کالاهای سرمایه‌ای یا سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) به کشور وارد می‌شود. FDI علاوه بر اینکه یک منبع تأمین سرمایه است، می‌تواند منبع تکنولوژیهای جدید، مهارت‌های مدیریتی و سازماندهی و شبکه‌های بازاریابی نیز باشد و مانند کانالی عمل می‌کند که تکنولوژی را در سطح بین‌المللی منتشر می‌سازد. با توجه به اهمیت نقش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در انتقال فناوری، روشهای مدیریتی و مانند اینها، در این پژوهش به بررسی نقش این عامل در ارتقای بهره‌وری کل عوامل در اقتصاد ایران پرداخته شده است. روش تحقیق به صورت کتابخانه‌ای می‌باشد بدین صورت که مقالات و کتب مرتبط با موضوع جمع‌آوری و با استفاده از روش فیش برداری مطالب مرتبط با موضوع یادداشت و در پژوهش حاضر مورد استفاده قرار گرفته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد با جذب FDI و افزایش رقابت بین بنگاه‌های داخلی و خارجی، انگیزه بنگاه‌های داخلی برای سرمایه‌گذاری در زمینه تحقیق و توسعه، ارتقای سطح آموزش و تخصص کارکنان و استخدام نیروی متخصص ... بیشتر می‌شود که این عوامل باعث افزایش بهره‌وری کل عوامل در اقتصاد را در بر خواهد داشت.

کلمات کلیدی: سرمایه‌گذاری، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، بهره‌وری کل عوامل تولید، اقتصاد ایران

۱- مقدمه

یکی از مهم‌ترین اهداف اقتصادی کشورها که از دیرباز مورد توجه قرار گرفته است، دستیابی به رشد و توسعه اقتصادی به ویژه توسعه پایدار می‌باشد. مطالعات انجام شده در اقتصاد توسعه، تأثیرگذاری متغیرهای مختلفی را بر رشد و توسعه اقتصادی نشان می‌دهد. امروزه نقش مهم و مؤثر بهره‌وری در دستیابی به رشد و توسعه اقتصادی پایدار و اینکه تفاوت در بهره‌وری، منبع اصلی تفاوت درآمد میان کشورهاست و تغییرات فنی، رشد بهره‌وری را هدایت می‌کند، به طور گسترده به رسمیت شناخته شده است. در دهه‌های اخیر، تلاشهای زیادی برای افزایش بهره‌وری صورت گرفته است. اما این سؤالها مطرح می‌شود که آیا منابع تغییرات فنی، نوآوری‌های بومی است یا تکنولوژی‌های خارجی است که توسط کشورها به کار گرفته می‌شود و یا ترکیبی از آنهاست و چگونه می‌توان همواره بهره‌وری را ارتقا داد [۲].

در حال حاضر ۲۰ کشور عضو سازمان بهره‌وری آسیایی می‌باشند. آمارها نشان می‌دهد که میانگین نرخ رشد سالیانه TFP در ۱۷ کشور عضو سازمان بهره‌وری آسیایی طی دوره ۲۰۱۱-۱۹۷۰، به طور تقریبی بین صفر تا ۲ درصد می‌باشد، به جز کشور چین که به طور قابل توجهی رشدی بالاتر از ۳ درصد را داشته است.

اگر کشور آمریکا را به عنوان اقتصاد مرجع در نظر بگیریم، میانگین رشد TFP این کشور در یک سال، ۰/۹ درصد می‌باشد. بنابراین میانگین رشد TFP در برخی از کشورهای عضو APO، بالاتر از اقتصاد آمریکاست. اما در این میان، میانگین رشد TFP در کشور ایران، حدود ۰/۴ درصد می‌باشد. بر اساس مطالعات انجام شده، مشکلاتی نظیر کمبود سرمایه‌گذاری در